

LEGEA NR. 119 DIN 16 OCTOMBRIE 1996 CU PRIVIRE LA ACTELE DE STARE CIVILĂ

Ioana Vida

Instituția actelor de stare civilă prezintă în dreptul nostru o importanță deosebită, atât pentru satisfacerea unor interese ale statului, cât și pentru identificarea persoanelor fizice în familie și în societate și pentru apărarea drepturilor lor recunoscute și ocrotite de lege.

În literatura de specialitate și în practica judecătorească termenul de act juridic desemnează atât o manifestare de voință săvârșită în scopul de a produce efecte juridice, respectiv de a crea, modifica, transmite sau stinge raporturi juridice, cât și înscrisul întocmit în scopul de a se dovedi o operațiune juridică. Prin urmare actul juridic de stare civilă are menirea de a constata acte și fapte juridice în scopul dovedirii stării civile a unei persoane.

Starea civilă sau statutul civil însumează elemente ce individualizează o persoană ca subiect de drepturi și obligații și îi stabilește poziția juridică în raport cu ceilalți indivizi purtători de drepturi și obligații. Cu alte cuvinte, starea civilă reprezintă mijlocul de identificare al persoanei fizice.

Funcția socială a actelor de stare civilă se distinge din faptul că înregistrarea actelor și a faptelor de stare civilă se face în interesul statului și în vederea ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Astfel, starea civilă reprezintă un ansamblu de drepturi subiective nepatrimoniale, având caracterele juridice ale unor astfel de drepturi, respectiv: opozabilitatea erga omnes, inalienabilitate, imprescriptibilitate, personalitate și universalitate.

Actele de stare civilă se întocmesc, în condițiile stabilite de lege, de către organele competente, în registre de stare civilă. Potrivit dispozițiilor art.2 alin. (1) din Legea nr.119/1996¹, actele de naștere, de căsătorie și de deces se întocmesc în registre de stare civilă, în două exemplare, ambele originale. Remarcăm

¹ Republicată în Monitorul Oficial nr. 339 din 18 mai 2012.

faptul că starea civilă este determinată de lege și *este dobândită ca urmare* a producerii unor fapte juridice (naștere, moarte), a încheierii unor acte juridice (căsătorie, adopție, recunoașterea filiației) sau a pronunțării și rămânerii definitive a unor hotărâri judecătorești cu efecte asupra stării civile (hotărâri de divorț, cele privind anularea căsătoriei, încuviințarea, desfacerea sau anularea adopției etc).

Emiterea actelor de stare civilă a fost corelată dispozițiilor Noului Cod Civil prin republicarea, modificarea și completarea Legii nr.119/ 1996 în temeiul art. V din O.U.G. nr. 80/2011², aprobată prin Legea nr. 61/2012³.

Astfel, în cadrul Capitolului I Dispoziții generale, Secțiunea 1, Actele de stare civilă și persoanele care le întocmesc a fost modificat și completat prin art. 8, în sensul că orice modificare intervenită în statutul civil al unei persoane, fie ca urmare a întocmirii unui act de stare civilă, fie dispusă printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă ori printr-un act administrativ, se comunică din oficiu, în termen de 10 zile, serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor sau, după caz, ofițerului de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale care a întocmit actul de naștere, de căsătorie sau de deces al persoanei la care această modificare se referă, în vederea înscrierii mențiunilor corespunzătoare. De asemenea, în cuprinsul dispoziției legale se arată că înscrierea în actele de stare civilă cu privire la modificarea intervenită în statutul civil se poate face și la cererea persoanei interesate.

Modificările și completările intervenite în cadrul procedurii de întocmire a actelor de stare civilă rezidă din art. 15 alin. (1), care statuează faptul că numele de familie și

² Publicată în Monitorul Oficial nr. 694 din 30 septembrie 2011

³ Publicată în Monitorul Oficial nr. 257 din 18 aprilie 2012.

prenumele copilului se stabilesc potrivit art. 84 din Legea nr. 287/2009, republicată. Spre deosebire de vechea reglementare, alin. (2) al aceluiași articol stabilește că ofițerul de stare civilă are obligația de a refuza motivat, comunicând în scris declarantului, înregistrarea prenumelor formate din cuvinte indecente, ridicole ori altele asemenea, de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri sau interesele copilului, după caz. Acest articol se coroborează cu art. 66 alin. (1) și (2), care precizează că la întocmirea actului de naștere, precum și a celorlalte acte de stare civilă, numele de familie și prenumele titularului se scriu în limba maternă, folosindu-se alfabetul latin și că numele sau prenumele formate în două sau mai multe cuvinte se scriu cu cratimă, spre deosebire de vechea reglementare. Conform art. 20, actul de naștere, în cazul copilului părăsit de mamă în unități sanitare, se face imediat după împlinirea termenului de 30 de zile de la întocmirea procesului-verbal de constatare a părăsirii copilului, semnat de reprezentantul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, de reprezentantul poliției și de cel al unității sanitare.

Dacă identitatea mamei nu a fost stabilită în termen serviciul public de asistență socială în a cărei rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul, pe baza documentației transmise de direcția generală de asistență socială și protecția copilului, are obligația să solicite, în termen de 48 de ore, primarului competent să întocmească actul de naștere dispoziția privind stabilirea numelui și prenumelui copilului și să facă declarația de înregistrare a nașterii la serviciul public comunitar de evidență a persoanelor. Dispoziția privind stabilirea numelui și prenumelui copilului se emite de către primar în termen de 5 zile de la data solicitării.

Întocmirea actului de căsătorie se realizează conform art. 24 alin. (1) și (2) de

către ofițerul de stare civilă la sediul serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor, al primăriei în a cărei rază de competență teritorială își are domiciliul ori reședința unul dintre viitorii soți sau, după caz, la un sediu destinat acestui scop, stabilit de primarul unității administrativ-teritoriale respective. De asemenea, căsătoria se poate încheia în afara sediului serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor sau, după caz, al primăriei competente, cu aprobarea primarului.

În ceea ce privește întocmirea actului de deces, art. 36 alin. (4) introduce obligația structurii de stare civilă din cadrul serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor sau, după caz, a ofițerului de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale în a cărei rază se afla ultimul domiciliu al defunctului de a comunica, în scris, camerei notarilor publici în a cărei rază administrativă se află lista actualizată a actelor de deces întocmite. Lista se transmite lunar și trebuie să cuprindă în mod obligatoriu numele, prenumele și ultimul domiciliu al defunctului. De asemenea, în temeiul alin. (2) misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României acreditate în străinătate trebuie să comunice lista actualizată a actelor de deces întocmite Ministerului Afacerilor Externe, care trebuie să o transmită Camerei Notarilor Publici București.

În acest context, salutăm și Legea nr. 65/2012 pentru aderarea României la Convenția nr. 16 a Comisiei Internaționale de Stare Civilă referitoare la eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă, semnată la Viena la 8 septembrie 1976⁴. Aderarea României la Convenția nr. 16 facilitează circulația și recunoașterea documentelor de stare civilă românești pe teritoriile statelor părți la Convenția nr.16, contribuind la eliminarea birocrăției și la reducerea falsurilor în actele de stare civilă.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial, nr. 277, din 26 aprilie 2012.